

Genel Bilişsel Yetenek Ölçümlerinde Süre ve Performans İlişkisinde A Tipi Kişiliğin Rolü

Murat GÜLER* H. Nejat BASIM**

ÖZ

Organizasyonların personel seçiminde kullanılan bilişsel yetenek ölçümlerinin, objektif ve yansız olarak yapılması, ihtiyaç duyulan uygun nitelikteki insan kaynağının temin edilmesi için önemli bir husustur. Ancak, bilişsel yetenek testlerinin kişilik özelliklerinden etkilendiğine dair bazı bulgular öne sürülmektedir. Mevcut araştırmada, genel bilişsel yetenek (GBY) ölçümlerinde süre ve performans ilişkisinde A Tipi kişiliğin rolü 271 üniversite öğrencisinden elde edilen verilerle incelenmiştir. Veriler, A Tipi Kişilik Ölçeği ve Raven Standart Progresif Matrisler Testi ile toplanmıştır. Genel örnekleme ve A Tiplerinde GBY test performansı ve süresi ile A Tipi kişilik arasında anlamlı bir ilişki gözlenmezken, B Tiplerinde test süresinin ve yaşın GBY test performansının yordayıcısı olduğuna ilişkin bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Genel bilişsel yetenek, zekâ, A Tipi kişilik, test süresi

JEL Sınıflandırması: M12, M51, J24.

The Role of Type A Personality on the Relationship between Time and Performance in Measurement of General Cognitive Ability

ABSTRACT

Objectively and impartially application of cognitive ability measurements that used in personnel selection of organizations, is a vital issue for providing needed appropriate human resources. But, some findings have been suggested that personality traits influence the measurement of cognitive abilities. In the current study the relationship between general cognitive ability (GCA) and Type A personality (TAP) was investigated with the data collected from 271 university students. The assessment instruments used were: Type-A Behavior Scale and Raven Standard Progressive Matrices Test. The findings revealed that, while there was no relationship between GCA, testing time and TAP in the general sample and Type A group, testing time and age were predictors of the GCA test performance in the Type B group.

Key Words: General cognitive ability, intelligence, Type A personality, testing time.

JEL Classification: M12, M51, J24.

GİRİŞ

Organizasyonlar ve onları oluşturan çalışanları, değişen çevre koşulları karşısında genellikle daha önce üzerinde çalışmadıkları yeni durumlara reaksiyon göstermek ve çözüm bulmak zorunda kalmaktadırlar. Her geçen gün, Spearman'ın belirttiği zekânın üç bileşeni; durumu kavrama, durumdaki ilişkileri anlama ve bu anlayışla diğer durum, değişkenler ve olası sonuçlar arasında ilişki kurma becerisi gittikçe önem kazanmaktadır (Lubinski, 2004). Yüzyılı aşkın süredir yapılan araştırmalar sonucunda ortaya konmuş olan veriler, zekâ

* Dr., KHO Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara, muratguler.tr@gmail.com

**Prof. Dr., Başkent Üniversitesi, İİBF, Ankara, nbasim@baskent.edu.tr

(Makale Gönderim Tarihi: 14.04.2015 / Yayına Kabul Tarihi: 08.03.2016)

Doi Number: 10.18657/yecbu.51015

konusundaki tüm soru işaretlerini ortadan kaldırmamışsa da, önemli bir bilgi topluluğu oluşmasını sağlamıştır (Neisser vd., 1996). Zihni yetkinliklerdeki bireysel farklılıkların araştırılmasında merkezi bir öneme sahip bir konu olan (Verster, 1987) zekâ kavramı, genel anlamda zihin işlevlerinin tamamı, dar anlamda ise düşünce yoluyla problem çözmek olarak tanımlanabilir (Şemin, 1972). Ayrıca zekâ, farklı kültürel çerçeveler içinde sorun çözme veya ürün yaratma becerisi olarak da görülmektedir (Gardner, 1993).

Bireysel farklılıkların en önemli boyutlarından biri olan zekâ, diğer bir ifade ile genel bilişsel yetenek, iş performansı ile $r=.20 - .60$ akademik başarı ölçütleriyle ise $r=.70 - .80$ düzeyinde korelasyon göstermektedir (Lubinski, 2004). Bireylerin tamamladıkları akademik eğitim süresi ile zekâları arasında da $r=.55$ düzeyinde korelasyon bulunduğu bildirilmektedir (Neisser vd., 1996). Organizasyonlar için zekâ konusunun önemli görülmesinin nedenlerinin başında, düşük maliyetle yüksek performanslı adayları seçmek için bilişsel yeteneği ölçen testlerin kullanılmasının en geçerli araçlardan biri olması sayılabilir (Ones vd., 2012: 217; Gatewood vd., 2010: 487; Aamodt, 2015: 213). Aslında zekâ kavramı, ardında üç farklı anlamı barındırmaktadır. Bunlardan birincisi olan “biyolojik zekâ”, fizyolojik, nörolojik ve anatomik temellidir. İkincisi “psikometrik zekâ”, IQ olarak tanımlanmaktadır ve Spearman’ın “g” faktörünü ve diğer ölçülebilir faktörleri oluşturmaktadır. Üçüncüsü “pratik zekâ”, diğer anlamıyla “sosyal zekâ” ise IQ’nun yaşamda uygulanmasıyla ilgilidir (Eysenck, 1994). Ölçülebilir olması nedeniyle yazında sıkça kullanılan psikometrik zekâ kavramı, bu çalışmada da genel bilişsel yetenek ve zekâ ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır.

Zekâ anlamlarının içerisinde ölçülebilir zekâ kavramı, akademik ve pratik olarak sıklıkla kullanılmasına rağmen, acaba istenen şey tam doğrulukla ve yanlı davranılmadan ölçülebilmekte midir? Zira zekâ kavramının tanımı ve algısına bağlı olarak bilişsel yetenek testleri ile ölçülen şey birbirinden farklılaşsa da bu testlerle, zihinsel yetenekler ve açıkça ortaya konmasa da zihinsel hızın ölçüldüğü ve bu ölçümün birçok kişilik özelliği tarafından etkilendiği ileri sürülmektedir (Eysenck, 1966).

Kişilik özelliklerinin zekâ ile ilişkisi, üzerinde fikir birliği olmayan konulardan biridir. Genel yazında zekâ ve kişilik arasında önemli bir ilişki olmadığı ve birbirinden farklı yapılar oldukları kabul edilmektedir (Eysenck, 1994; De Fruyt, Aluja, Garcia, Rolland ve Jung, 2006). Ancak buna karşılık, bazı araştırmacılar, zekâ ve kişilik arasında dikkate değer bir ilişkinin olduğunu ileri sürmektedirler (Moutafi, Furnham ve Crump, 2003; Furnham, Moutafi ve Paltiel, 2005; Premuzic, Furnham ve Ackerman, 2006). Beş faktörlü kişilik yapısına göre, uyumluluk kişilik boyutu dışında tüm kişilik boyutlarının bilişsel yeteneği yordayabildiği [$F(5, 894)=10.88, R^2 =0.05$], kişiliğin deneyime açıklık boyutunun bilişsel yetenekle olumlu, nevroitiklik, dışa dönüklülük ve öz disiplin boyutlarının ise aksi yönde ilişkili bulunduğu bildirilmektedir (Moutafi vd., 2003). Bilişsel yetenekle en fazla ilişkili olduğu bildirilen kişiliğin deneyime açıklık boyutunun, bilişsel yetenekle olan ilişkisinin, $r=.17$ oranında ($p<.05$) olduğu bildirilmektedir (Premuzic vd., 2006). Diğer yandan dışa dönüklük boyutu ile bilişsel yetenek

arasındaki ilişkiye dair bulgular çelişkilidir. Zira Ackerman ve Heggestad'ın (1997) yaptıkları meta-analiz çalışmasında bu ilişkinin olumlu yönde olduğu ileri sürülürken; yapılan diğer bir meta-analiz çalışmasının (Wolf ve Ackerman, 2005) bulguları, ilişkinin yönünün az da olsa olumsuz yöne döndüğünü göstermektedir. Bu çelişkili bulgular üzerinde ise araştırmanın yapıldığı yılın, aynı yapıyı ölçmek için kullanılan ölçeklerin zamanla değiştirilmesinin ve yaşın düzenleyicilik etkisinin olduğu düşünülmektedir. Ayrıca dışadönüklük-bilişsel yetenek ilişkisine dair bulguların değişiklik göstermesinde, bireylerin gelişim dönemlerindeki farklılıkların etkili olduğu ileri sürülmektedir (Wolf ve Ackerman, 2005).

Yukarıda açıklanan beş faktörlü kişilik yapısına ilişkin bulguların yanı sıra, Jung'un kişilik modeline dayalı ölçümler sonucunda da tüm alt kişilik boyutlarının anlamlı derecede genel bilişsel yetenek (g) ile ilişkili olduğu ve genel bilişsel yetenek varyansının %14'ünü açıklayabildiği ileri sürülmektedir (Furnham vd., 2005). Jung'un kişilik modelindeki dört ana faktör şöyle açıklanmaktadır: bireylerin zihinsel süreçlerinin yönelimine göre "dışa dönüklük-içe dönüklük"; dış dünyadan bilgi alınmasında duyu organlarından gelen bilgilerin ya da sezgilerin kullanımına göre "algılama (duyuş)-sezme"; bilgilerin yorumlanmasında mantıksal analizler yapılması veya duygusal anlamlar verilmesine göre "düşünme-hissetme"; bilginin kabul edilmesinde bilgilerin düzenlenmesi, işlemden geçirmesi veya doğrudan kabul edilmesine göre "yargılama-kabul etme"dir. Bu boyutlar bilişsel yeteneğin sözel ve sayısal yetenek boyutlarıyla anlamlı biçimde ilişkili bulunmalarına rağmen, sadece algılama-sezme boyutunun, sözel yetenek dışında bilişsel yeteneğin sayısal yetenek ve soyut muhakeme boyutlarıyla ilişkili görülmediği ifade edilmektedir (Furnham vd., 2005).

Genel yazında sıklıkla kullanılan ve yukarıda bahsedilen kişilik modelleri bireysel farklılıkları açıklamaya yönelik olarak yapılan araştırmalar sonrasında ortaya konan kavramlardır. Bunun yanında, kalp rahatsızlıklarına sebep olabilecek faktörlerin neler olduğunu belirlemeye yönelik olarak yapılan araştırmalar (Friedman ve Rosenman, 1974) sonucunda ortaya konulmuş olan A Tipi kişilik kavramı, yukarıda belirtilen beş faktörlü kişilik modeli ve Jung'un kişilik modelinden yapısal olarak farklı olduğu söylenebilir. Bireylerin farklılık gösteren tüm kişilik özelliklerini belirli faktörler altında açıklayan diğer modellerin aksine, A Tipi kişilik daha dar kapsamlı olarak, belirli davranışların gösterilmesine dayalıdır. A Tipi kişiliğin göstergeleri; sabırsızlık, zaman darlığı, asabiyet, saldırganlık, rekabetçilik, iş odaklılık, devamlı başarı gayretinde olmak olarak gösterilmektedir (Jones ve Bright, 2001). Bu davranışları yoğun olarak gösteren bireyler A Tipi, daha az gösteren ya da tersi özellikleri taşıyan bireyler ise B Tipi olarak tanımlanmaktadır (Batıgün ve Şahin, 2006).

A Tipleri genellikle başarıya kilitlenmiş, rekabetçi, hırslı, mükemmeliyetçi, kendinde ve başkalarında hatalara tahammül edemeyen, zamana ve hıza aşırı önem veren ve aynı zamanda bu özelliği nedeniyle sabırsız ve öfkeli kişiler olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte, A Tipi kişilik özelliklerinin yoğunluğunun yaşanan stres belirtileri ile doğru yönde ilişkili olduğu, $r=.20$ ile

$r=.43$ ($p<.01$) arasında değişen oranlarda korelasyon gösterdiği bildirilmektedir. Ayrıca A Tipi kişilik ile kullanılan başa çıkma mekanizmaları arasındaki ilişki incelendiğinde, A Tipi kişiliğin etkili başa çıkma yöntemleri ile aksi yönde, etkisiz başa çıkma yöntemleri ile olumlu yönde ilişkili olduğu görülmektedir (Akkoyun, 2004; Batıgün ve Şahin, 2006; Şahin, Güler ve Basım, 2009).

A Tipi kişiliğin, stresle ilişkisinin yanı sıra, genel bilişsel yetenek ile de ilişkili olabileceği yönünde emareler bulunmaktadır. Örneğin travma sonrası stres bozukluğunun (TSSB) incelendiği bir çalışmada TSSB gelişen denek grubunda görsel hafıza ve bilişsel yetenek puanlarının A Tipi kişiliği yordadığı ileri sürülmektedir. Özellikle resim hafızası ile A Tipi kişiliğin anlamlı ve ters yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir (Emdad ve Søndergaard, 2005). A Tiplerinin baskın özelliği olan zaman darlığı hissi, kısa zamanda daha fazla iş başarma gayretinin ve hız verilen önem boyutunun dikkate alınması, bilişsel yetenek ile A Tipi kişilik arasında olası bir ilişki veya etkileşim olabileceğini gündeme getirmektedir.

Bu araştırmanın yazarlarının yapmış olduğu bir çalışmada (Şahin, Güler ve Basım, 2009) da A Tipi kişilik ile duygusal zekâ arasında aksi yönde $r= -.22$ oranında anlamlı ($p<.01$) bir ilişki bulunmuştur. Ancak aynı çalışmada gözlenmiş olmasına rağmen ve araştırma amacının dışında kalması nedeniyle rapor edilmemiş olan bir bulgu bu çalışmayı gündeme getirmiştir. Anılan gündemi oluşturan konu, bilişsel yetenek ölçümlerinde A Tipi kişilik yapısının, test süresi ve performans arasındaki ilişkisinde gözlenen rolüdür. Birçok kullanım alanının yanı sıra, özellikle seçim kriteri olarak kullanıldığında, bireylerin çeşitli yerlere seçilme veya seçilmemelerinde önemli rol oynayan bilişsel yetenek testlerindeki performansın, A Tipi kişilik özelliği ile ilişkili olup olmadığını görmenin önemli olduğu düşünülmektedir. Böyle bir durum varsa acaba yetenek testlerinin uygulanmasında bir yandan da kişilik ölçümü yapılıyor ve yanlı davranılıyor olabilir mi? Bu konunun aydınlatılması, bilişsel yetenek ölçümlerinin daha adil yapılmasını sağlayabileceğinden önemlidir. Ancak bu çalışmada, araştırmanın kapsamı ve eldeki verilerin niteliği nedeniyle bu soruyu tüm boyutları ile yanıtlamaya çalışmaktan ziyade, “zihinsel yetenek ölçümlerinde performans ve test süresi ilişkisinde A Tipi kişilik özelliğinin düzenleyicilik etkisinin olup olmadığı” sorusuna yanıt aranmakta; bilişsel yetenek potansiyelinin ortaya konmasında A Tipi ve B Tipi bireyler arasında herhangi bir farklılığın olup olmadığı sorgulanmaktadır. Genel yazında bilinen beş faktörlü kişilik yapısı ve Jung’un kişilik tipolojisine dayalı kişilik boyutları ile bilişsel yetenek arasındaki ilişkiler araştırılmasına rağmen, A Tipi kişilik ve bilişsel yetenek ilişkisinin yeterli düzeyde incelenmediği görülmektedir. Mevcut çalışma ile bu olası ilişkinin aydınlatılmasına, bireylerin ölçülen bilişsel yetenek düzeylerindeki farklılıkların açıklanmasına ve özellikle zihinsel hız-zihinsel performans ilişkisinin sorgulanmasına katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

I. YÖNTEM

Mevcut çalışmada kesitsel araştırma tasarımı kullanılarak genel bilişsel yetenek ölçümünde A Tipi kişiliğin rolünün incelendiği nicel bir araştırma

yapılmıştır. Bu amaçla genel bilişsel yetenek testi ve anket yöntemiyle A Tipi kişilik özelliği ile ilgili toplanan veriler kullanılarak korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Analizlerde IBM SPSS 22 ve AMOS 16 programlarından faydalanılmıştır.

A. Katılımcılar

Bilişsel yetenek testlerinin personel seçiminde kullanılmasının yanında özellikle bilgiye dayalı çeşitli biçimlerinin öğrencilerin değerlendirilmesinde de kullanıldığı görülmektedir. Bu nedenle, gerek iş yaşamına kısa bir süre sonra katılacak olmaları, gerekse öğrencilik dönemlerinin devam etmesi nedeniyle araştırmanın üniversite öğrencilerinden toplanan verilerle yürütülmesi uygun görülmüştür. Araştırmanın katılımcıları, Ankara'daki çeşitli üniversitelerde öğrenim gören, rastlantısal olarak seçilen 271 öğrenciden oluşmaktadır. Yaş aralığı 17 ile 26 (Ort.=20,86, S=1,87) arasındadır ve örneklemin 190'ı (%70,1) kız ve 80'i (%29,5) erkektir. Bir katılımcı cinsiyetini belirtmemiştir.

B. Veri Toplama Araçları

1. A Tipi Kişilik Ölçeği

Araştırmada kullanılan ölçek, Batıgün ve Şahin (2006) tarafından Rathus ve Nevid (1989)'in bireylerin A Tipi veya B Tipi kişilik özelliklerine sahip olup olmadıklarını ortaya çıkarmak için hazırladıkları soru listesinden esinlenerek geliştirilmiştir. Kişilerin gündelik yaşamlarındaki davranışlarına ilişkin ifadelerin olduğu 25 maddeden oluşan ölçekte, verilen ifadelerin kendilerini ne derecede tanımladığı sorulmakta ve her bir maddede %0 (Hiçbir zaman), %25 (Nadiren), %50 (Bazen), %75 (Sık sık), %100 (Her Zaman) seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmektedir. Seçenekler 1–5 arası puanlanmakta ve her maddenin puanının toplanmasıyla toplam puan elde edilmektedir. Yüksek puanlar bireylerin A Tipi kişilik özelliklerinin yoğunluğunu göstermektedir (Batıgün ve Şahin, 2006).

Ölçeğin “İşe verilen önem”, “Sosyal etkinliklerden uzaklaşma”, “Hıza verilen önem”, “Zamanlamaya verilen önem” adı altında dört farklı alt ölçeğinin olduğu belirtilmektedir. İki farklı örneklem üzerinde yapılan çalışmada, ölçeğin tümü için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının $\alpha=.86$ (N=426) ve $\alpha=.90$ (N=94) olduğu bildirilmektedir (Batıgün ve Şahin, 2006).

Mevcut çalışmada ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı $\alpha=.83$ olarak bulunmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcıların A Tipi kişilik yoğunluğunun ölçülmesi amaçlanmış ve ölçeğinin toplam puanı analizlerde kullanılmıştır. Araştırma örnekleminin A Tipi kişilik puan ortalamasının (Ort=71,3) olduğu görülmüş ve uç grupları oluşturmak üzere, ortalamanın bir standart sapma (S=11,7) yukarısındaki bireyler A Tipi (n= 48), bir standart sapma altındaki bireyler ise B Tipi (n=47) olarak değerlendirilmiştir. Mevcut çalışmada, ölçeğin tek boyutlu faktör yapısının geçerliğinin incelenmesi için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, uyum iyilik değerlerinin ($\chi^2=320,76$, $p=0,00$, $sd=231$, $\chi^2/sd= 1,39$, $RMSEA=.038$, $CFI=.93$, $GFI=.92$, $IFI=.94$) iyi ve kabul edilebilir değerlerde olduğu görülmüştür. Ki-kare uyum testinin anlamlı olmaması ve χ^2/sd değerinin 3,00'den küçük olması modelin iyi uyumunu; RMSA

değerinin 0,08'den küçük ise kabul edilebilir, 0,05'e eşit veya küçükse modelin mükemmel uyumunu, CFI değerinin 0,95 ve üzeri ise iyi uyumu, 0,97 ve üzerinin mükemmel uyumu, GFI değerinin 0,85'in üzerinin kabul edilebilir, 0,90 ve üzerinin iyi uyumu, IFI değerinin 0,90 ve üzerinin kabul edilebilir, 0,95 ve üzerinin ise iyi uyumu gösterdiği bildirilmektedir (Meydan ve Şeşen, 2011: 37).

2. Raven Standart Progresif Matrisler Testi (RSPM)

Genel bilişsel yetenek (GBY) testi olarak kullanılan RSPM, bireylerin incelemelerine sunulan anlamsız resimleri kavramalarını, aralarındaki ilişkiyi görmelerini, verilen ilişkiyi tamamlayacak şeklin niteliğini anlamalarını ve sonuç olarak, sistematik muhakeme geliştirme yeteneklerini ölçmektedir. RSPM'nin bireylerin berrak düşünme ve doğru zihni çalışma kapasitesini değerlendirmek için kullanılabilir bir araç olduğu bildirilmektedir (Raven, 1960). Testin .79 oranında "g faktörü"nü (genel bilişsel yetenek) ve .15 oranında uzamsal yeteneği ölçtüğü ileri sürülmektedir (Pichot, 1965). Raven (1960)'e göre ise testin "g faktörü" doygunluğu .82 dir.

Standart Progresif Matrisler Testi, 12'şer soruluk A,B,C,D ve E setlerinden oluşmaktadır ve toplam 60 maddedir. Sorular setler ilerledikçe ve set içerisinde gittikçe zorlaşmaktadır. Bu nedenle testin uygulanmasında zaman tahdidi koyulması, son sıralardaki setlerin, kolay problemlerinin çözülememesine ve gerçek potansiyelin ölçülememesine neden olabilmektedir (Raven, 1960). Mevcut araştırmada, testin doldurulmasında herhangi bir süre kısıtlaması uygulanmamış, tamamlama süreleri kayıt altına alınmıştır. Bu testin diğer bilişsel yetenek testlerinden üstünlüğü çok basit talimatlara dayanması, bireysel veya toplu olarak uygulanabilmesidir. Zayıf yönü ise oldukça düşük bir ayırt edici özelliğinin bulunmasıdır (Pichot, 1965).

Şahin ve Düzen (1994) tarafından 7–15 yaşları, Karakaş ve Başar (1995) tarafından 20–55 yaşları için Türkiye standardizasyon çalışmaları yapılmıştır. Bilişsel yeteneği çok boyutlu olarak ölçebilen Wechsler Yetişkinler Zekâ Ölçeği-Gözden Geçirilmiş Formu'nun (WAIS-R) toplam zekâ bölümü ile RSPM toplam puanı arasında $r=.55$ ($p<.01$) oranında anlamlı korelasyon bulunduğu bildirilmektedir (Kafadar, 2004). Araştırmada ölçekten elde edilen ham puanlar kullanılmıştır. Ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı $\alpha=.82$ olarak bulunmuştur.

II. BULGULAR

Araştırma değişkenlerinin betimleyici istatistikleri Tablo.1'de sunulmuştur. Araştırmanın ana değişkenleri olan GBY puanı, GBY test süresi ve A Tipi kişilik puanı arasındaki olası ilişkiler, demografik değişkenlerle (yaş, cinsiyet) birlikte öncelikle korelasyon analizi ile incelenmiştir. Genel örneklemede, değişkenler arasında ($p<.05$) seviyesinde anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Test puanı ve test süresi arasında ($p<.10$) anlamlılık düzeyinde $r=.10$ oranında olumlu yönde bir ilişki bulunmuştur. GBY test puanı üzerinde etkisi olabilecek değişkenleri görmek üzere yapılan hiyerarşik regresyon analizi sonucunda anlamlı ($p<.05$) bir etkisi olan değişken gözlenmemiştir.

Tablo-1: Değişkenlere Ait Betimleyici İstatistikler

Değişkenler	Genel Örneklem (n=271)				A Tipleri (n=48)				B Tipleri (n=47)			
	Min.	Max	Ort.	ss.	Min.	Max	Ort.	ss.	Min.	Max	Ort.	ss.
Yaş	17,0	26,0	20,86	1,87	17,0	25,0	21,15	1,89	17,0	26,0	20,36	1,93
Test Süresi	13,0	56,0	25,41	7,024	15,0	56,0	25,35	7,57	13,0	44,0	26,53	6,90
Test Puanı	24,0	60,0	50,28	5,43	34,0	58,0	50,15	5,09	37,0	58,0	51,51	5,17
A Tipi Kişilik	37,0	103,0	71,30	11,69	83,0	103,0	89,22	5,32	37,0	60,0	54,89	4,60

Bu durumda test puanı ve test süresi arasında A Tipi kişiliğin doğrusal bir düzenleyicilik etkisinin olmadığı söylenebilir. Ancak, doğrusal olmayan bir ilişkinin olup olmadığını incelemek üzere, A Tipi kişilik değişkeninin, sürekli bir değişken olarak analizlerde kullanılması yerine örneklem A ve B Tipi gruplarına ayrılarak, her bir grupta ayrı ayrı korelasyon analizi ve regresyon analizi (Baron ve Kenny, 1986: 1175) yapılmıştır. Tablo-2’de A Tipi ve B Tipi gruplarında ayrı ayrı yapılan korelasyon analizi sonuçları görülmektedir.

Tablo-2: A Tipi ve B Tipi Gruplarında Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar

Değişkenler	1	2	3	4	5
1. Yaş	1	-,19	-,03	-,18	,08
2. Cinsiyet	-,19	1	,16	,03	,06
3. GBY Puanı	-,42**	,09	1	,10	,06
4. GBY Test Süresi	-,17	,05	,43**	1	-,02
5. A Tipi Kişilik	,01	-,05	-,17	-,17	1

*p<0,05,**p<0,01, Tablonun sağ üst kısmında A Tipi (n=48), sol alt kısmında B Tipi grubunda (n=47) yapılan korelasyon analizi sonuçları verilmiştir.

A Tiplerinde değişkenler arasında anlamlı ($p<.05$) bir ilişkiye rastlanmazken, B Tipleri grubunda GBY puanının, test süresi ile $r = ,43$ oranında aynı yönde, yaş ile $r = -,42$ oranında aksi yönde anlamlı ($p<.01$) korelasyon gösterdiği görülmüştür. A ve B Tipi uç gruplarında GBY puanlarının yordanmasında etkili olabilecek değişkenleri belirlemek üzere; demografik değişkenler olan yaş, cinsiyetin birinci basamakta girilerek kontrol edildiği, ikinci basamakta test süresi puanının bağımsız değişken olarak girildiği hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Tablo-3’te soldaki sütunda genel örnekleme, ortadaki sütunda A Tiplerinde, sağdaki sütunda ise B Tiplerinde yapılan regresyon analizlerinin sonuçları verilmiştir. Regresyon analizi sonucunda A Tiplerinde bilişsel yeteneği yordayan anlamlı ($p<.05$) bir değişken gözlenmemiştir. Ancak, B Tiplerinde GBY test süresi ve yaş değişkeninin bilişsel

yetenek test puanlarını anlamlı ($p<.01$) biçimde yordama gücü olduğu görülmüştür.

Tablo-3: Genel Bilişsel Yeteneği Yordayan Değişkenler

Değişkenler	Genel Örneklem (n=271)			A Tipleri (n=48)			B Tipleri (n=47)		
	β	R2	F	β	R2	F	β	R2	F
Aşama 1		,022	2,86		,028	,584		,194	5,048*
Yaş	-,112			,170			-,447**		
Cinsiyet	,078			,026			-,089		
Aşama 2		,039	2,513*		,037	,509		,330	6,742***
Yaş	,066			,171			-,387**		
Cinsiyet	-,093			,041			-,095		
Test Süresi	,088			,097			,375**		
A Tipi Kişilik	-,091			-			-		

* $p<0,05$, ** $p<0,01$, *** $p<.001$

B Tiplerinin yaşlarının artmasının test puanlarına aksi yönde etkisinin olduğu, ayrıca testi tamamlamak üzere kullandıkları sürenin artmasının ise test puanları üzerinde aynı yönde etkisinin olduğu söylenebilir. Tablo-3'te görüldüğü üzere modelin B Tiplerinin bilişsel yetenek puanındaki varyansı açıklama oranının, % 33 olduğu tespit edilmiştir.

III. TARTIŞMA

Bu çalışmada öne sürülen temel bulgu, B Tiplerinin bilişsel yetenek test puanları ile testi tamamlamak için kullandıkları süre arasında, olumlu yönde ve anlamlı bir ilişkinin gözlenmesi, ancak bu ilişkiye genel örneklemede ve A Tiplerinde rastlanılmamasıdır. B Tiplerinde gözlenen, test süresi ve bilişsel performans arasındaki olumlu yönlü ilişkiye dair bulgu, genel yazında bildirilen bilişsel hız ve performans arasındaki aksi yönlü ilişkiye dair bulgularla karşılaştırıldığında, yazında rapor edilmemiş A Tipi kişilik özelliğinin düzenleyicilik etkisinin olabileceğini düşündürmektedir. Genel olarak reaksiyon süreleri, inceleme süreleri gibi bilişsel hıza dayalı değişkenlerin bilişsel yetenek puanları ile ters yönlü ilişkilerinin bulunduğu (Neisser vd., 1996), hatta zihinsel işlem süresinin bilişsel yeteneğin en kuvvetli yordayıcısı olduğu ileri sürülmektedir (Clay vd., 2009). Ancak yazında A Tipi kişilik örüntüsünde zihinsel hız-performans ilişkisinin incelendiği araştırmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte, anksiyete ve dışa dönüklük kişilik özelliklerinin incelendiği araştırmalarda, benzer biçimde zihinsel hız/performans arasındaki genel kanının aksine bulgulara ulaşıldığı görülmektedir. Örneğin kaygı düzeyi yüksek bireylerin, zaman kısıtlı zekâ testlerinden daha düşük puanlar aldıkları (Siegman, 1956), nevrotik bireylerin, normal şartlarda dengeli kişilerle aynı performansı gösterirken; stresli durumlarda, özellikle sayısal muhakemede anlamlı biçimde düşük performans gösterdikleri (Dobson, 2000); içedönüklerin zaman kısıtlaması olmayan testlerde daha başarılı oldukları (Rawlings ve Carnie, 1989); hız/doğruluk oranının dışadönüklerde daha yüksek olduğu (Howard ve McKillen,

1990) bildirilmektedir. Bu durumda bilişsel hız değişkeninin bilişsel yeteneğin yordanmasında ne kadar sağlıklı bir değişken olarak kullanılabilceği sorgulanabilir bir konu olarak öne çıkmaktadır. Hızın duyarlı olduğu değişken acaba bilişsel yetenek midir yoksa bazı kişilik özellikleri midir? Yazında bildirilen bu özel durumlara benzer biçimde A Tipi kişilik örüntüsü de, bilişsel hız ve bilişsel performans arasında önemli bir role sahip olabilir. Mevcut araştırma bulgusuna göre, B Tipleri düşünmek ve doğru karar vermek için daha fazla süreye ihtiyaç duyuyor gözükmektedirler. B Tiplerinin zihinsel problemleri çözmek için ayırdıkları zaman arttıkça, daha başarılı oldukları söylenebilir. A Tiplerinde böyle bir ilişkinin gözlenmemesine, A Tiplerinin rekabetçi ve zamanla yarışan özellikleri nedeniyle testin uygulanması esnasında, stres tepkisini tetikleyerek bilişsel süreçlerinin hızını artırmaları ve kısa sürelerde de testten yüksek puanlar alabilmelerinin etkili olabileceği düşünülmektedir. Zira uyarılma durumundaki artışın bilişsel performansı artırdığına dair araştırma bulguları vardır (Hopko vd., 2005). A tiplerinde gözlenen bu duruma benzer şekilde, dışa dönük bireylerin yetenek testlerinin uygulanmasında süre olarak ilk bölümlerde içe dönüklere nazaran daha hızlı ve doğru performans gösterdikleri ancak testin son çeyrek bölümünde çabucak koştukları ve bu bölümde performanslarının içedönüklerden daha düşük olduğu bildirilmektedir (Eysenck, 1959).

Buraya kadar elde edilen bulgulara dayanarak, kısıtlı bir zaman süresinde, çok sayıda zihinsel problemin çözülmesinin istendiği durumlarda, B Tiplerinin, A Tiplerine göre daha düşük performans gösterebilecekleri öne sürülebilir. Ancak bu durumun B Tiplerinin bilişsel performanslarının potansiyelinin düşük olduğu anlamına gelmeyeceği, gerçek potansiyelin ölçülmesi için yeterli süreye ihtiyaç duyabileceklerini ifade etmektedir.

IV. SONUÇ

Organizasyonların personel seçim süreçlerinde veya eğitim kurumlarında, bilişsel yetenek düzeyine göre uygun seviyedeki adayların belirlenmesi maksadıyla kullanılabilen bilişsel yetenek testlerinin, güvenilirlik ve geçerliliklerinin sağlanması önemli bir konudur. Genel anlamda, kişilik özellikleri ve bilişsel yeteneğin birbirinden farklı yapılar olarak değerlendirilmelerine rağmen, bilişsel yeteneği ölçmek üzere kullanılan testlerde gösterilen performansın kişilik özelliklerinden etkilenebileceği göz ardı edilmemelidir. Yazında bilişsel yetenek performansına etkileri sıkça incelenen kaygı ve dışadönüklük özelliklerinin yanında bu çalışmada ileri sürülen, B Tipi kişilik özelliği taşıyanların bilişsel yetenek ölçümlerindeki performanslarının kullanılan süreye bağımlı olması durumunun, daha ayrıntılı incelenmesi gereken bir konu olduğu düşünülmektedir. Özetle bu çalışma sonucunda, zihinsel problemlerin süre tahdidi içerisinde çözülmesi gereken durumlarda, B Tipi bireylerin A Tipi bireylere göre dezavantajlı olabileceklerine dair ipuçlarına ulaşıldığı değerlendirilmektedir. Zihinsel hızdan ziyade, zihinsel potansiyelin ölçülmesinin istenildiği durumlarda, zaman tahdidinin B Tiplerine göre belirlenmesinin daha adil sonuçlar alınmasını sağlayabileceği öne sürülebilir. Bu konunun, A ve B Tipleri üzerinde, uyarılmışlık durumunun manipüle edildiği ve sürenin kısıtlı

olduğu bilişsel yetenek test uygulamalarıyla daha da aydınlatılabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın konusu dışında, B Tiplerinin test puanlarının yordayıcısı olarak test süresinin yanında yaş değişkeninin de olduğu gözlenmiştir. Her ne kadar araştırma örneklemindeki yaşlar çok büyük bir çeşitlilik göstermese de yapılan analizler sonucunda elde edilen bu bulgu yaş ilerledikçe bilişsel yetenek puanlarının azaldığı yönündeki araştırma bulgularıyla tutarlıdır (Raven, 1960; Sezgin vd. 2014; 466). Ancak bu durumun A Tiplerinde gözlenmemiş olması da ilginçtir. Yaş ve bilişsel yetenek arasındaki ilişki genel yazında A Tipi kişilik yapısına göre ayrıştırılmadan verildiği için bu bulguların mevcut araştırma bulgularını açıklamak için kullanılmasının yeterli olmayacağı düşünülmektedir. Bu aşamada olası açıklamalardan biri istatistiksel bir açıklama olabilir. Diğer bir deyişle yaş ranjının darlığı ve örneklem hacminin küçüklüğü, elde edilen bulgunun rastlantısal olabileceğini düşündürmektedir. Bununla beraber, B Tiplerinin genel özelliği olan rekabetten uzak durma, sakinliğe önem verme, hıza çok fazla önem vermeme gibi özellikleri dikkate alındığında, bu tür özelliklerin yaşla bağlantılı olarak daha da artabileceği ileri sürülebilecek bir tahmindir ve ayrıntılı olarak ileriki araştırmalarda incelenmesinin yararlı olabileceği değerlendirilmektedir.

Belirtilen bulguların yanı sıra çalışmanın hiç şüphesiz bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Her şeyden önce bulgular, örneklem özellikleri ile sınırlılık arz etmektedir. Ayrıca, kullanılan A Tipi kişilik ölçeğinin katılımcıların öz değerlendirmelerini yansıtması sebebiyle, sonuçlar değerlendirilirken muhtemel sosyal beğenilirlik etkisi göz önünde bulundurulmalıdır. Bunların yanı sıra, nicel ve nitel olarak farklılaşmış örneklem gruplarından elde edilecek verilerle gelecekte yapılacak çalışmalarla, daha genellenebilir sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aamodt, M. (2015). *Industrial/Organizational Psychology: An Applied Approach (Eight Edition)*, Boston: Cengage Learning.
- Ackerman, P. L., & Heggestad, E. D. (1997). Intelligence, Personality and Interests: Evidence for Overlapping Traits. *Psychological Bulletin*, 121, 219-245.
- Akkoyun, N. (2004). *Örgütsel Stres, A-Tipi Kişilik ve Stresle Başa Çıkma: Jandarma Genel Komutanlığında Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The Moderator-Mediator Variable Distinction in Social Psychological Research: Conceptual, Strategic and Statistical Considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173-1182.
- Batıgün, A. D., & Şahin N. H. (2006). İş Stresi ve Sağlık Psikolojisi Araştırmaları İçin İki Ölçek: A-Tipi Kişilik ve İş Doyumu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 2006, 32-45.
- Clay, O. J., Edwards, J. D., Ross, L. A., Okonkwo, O., Wadley, V. G., Roth, D. L., & Ball K. K. (2009). Visual Function and Cognitive Speed Of Processing Mediate Age-Related Decline in Memory Span And Fluid Intelligence. *Journal of Aging and Health*, 9(21), 547-566.
- De Fruyt, F., Aluja, A., Garcia, L. F., Rolland, J. P., & Jung, S. C. (2006). Positive Presentation Management and Intelligence and The Personality differentiation by Intelligence Hypothesis in Job Applicants. *International Journal of Selection and Assessment*, 14(2), 101-112.

- Dobson, P. (2000). An Investigation Into The Relationship Between Neuroticism, Extraversion and Cognitive Test Performance in Selection. *International Journal of Selection and Assessment*, 8(3), 99-109.
- Emdad, R., & Söndergaard, H. P. (2005). Impaired Memory and General Intelligence Related to Severity and Duration of Patients' Disease in Type A Posttraumatic Stress Disorder. *Behavioral Medicine*, 31(2), 73-84.
- Eysenck, H. J. (1959). Personality and problem-solving. *Psychological Reports*, 5, 592.
- Eysenck, H. J. (1966). *Kendi Zekânı Kendin Ölç*. S. Tanrınınkulu (Çev.). İstanbul: Özgür Yayınları. (Çeviri kitap 2003'de yayımlandı.)
- Eysenck, H. J. (1994). Personality and Intelligence: Psychometric and Experimental Approaches. R. J. Sternberg ve P. Ruzgis (Ed.), *Personality and Intelligence* (s.3-31). New York: Cambridge University.
- Friedman, M., & Rosenman, R. H. (1974). *Type-A Behavior and Your Heart*. New-York: Harper and Row.
- Furnham, A., Moutafi, J., & Paltiel, L. (2005). Intelligence in Relation to Jung's Personality Types. *Individual Differences Research*, 3(1), 2-13.
- Gardner, H. (1993). *Zihin Çerçeveleri Çoklu Zekâ Kuramı*. E. Kılıç (Çev.). İstanbul: Alfa. (Çeviri kitap 2004'de yayımlandı.)
- Gatewood, R., Feild, H., & Barrick, M. (2010). *Human Resource Selection (Seventh Edition)*, Mason, OH: Cengage Learning,.
- Hopko, D. R., J. Crittendon, Grant, E., & Wilson, S. A. (2005). The Impact of Anxiety on Performance IQ. *Anxiety, Stress, and Coping*, 18(1), 17-/35.
- Howard, R., & McKillen, M. (1990). Extraversion and Performance in The Perceptual Maze Test. *Personality & Individual Differences*, 11, 391-396.
- Jones, F., & Bright, J. (2001). *Stress Myth, Theory and Research*, London: Pearson Education.
- Kafadar, H. (2004). *Akıcı Zekânın Performans Zekâ, Sözel Zekâ, Yönetici İşlevler, Çalışma Belleği, Seçici Dikkat ve Kısa Süreli Bellek Süreçlerinden Yordanması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karakaş, S. & Başar, E. (1995). Nöropsikolojik testlerin türk örneklemleri üzerinde değişik yaş ve eğitim düzeylerine göre standardizasyonu. İkinci Sosyal Psikiyatri Sempozyumu, *Kriz Dergisi Özel Sayısı*, 3 (1-2), 177-184.
- Lubinski, D. (2004). Introduction to The Special Section on Cognitive Abilities: 100 Years After Spearman's "General Intelligence" Objectively Determined and Measured. *Journal of Personality and Social Psychology*, 86(1), 96-111.
- Meydan, H. C., & Şeşen, H. (2011). *Yapısal Eşitlik Modellemesi AMOS Uygulamaları*, Ankara: Detay.
- Moutafi, J., Furnham, A. & Crump, J. (2003). Demographic and Personality Predictors of Intelligence: a Study Using The Neo Personality Inventory and The Myers-Briggs Type Indicator. *European Journal of Personality*, 17, 79-94.
- Neisser, U., Boodoo, G., Bouchard, Jr. T. J., Boykin, A. W., Ceci, S. J., Halpern, D. E., Loehlin, J. C., Perloff, R., Sternberg, R. J., & Urbina, S. (1996). Intelligence: Knowns and Unknowns, *American Psychologist*, 51(2), 77-101.
- Ones, D. S., Dilchert, S., & Viswesvaran, C. (2012). Cognitive Abilities. N. Schmitt (Ed.), *The Oxford Handbook of Personnel Assessment and Selection* (s.179-224), Oxford University.
- Pichot, P. (1965). *Psikoloji Alanlarındaki Testler*. S. Evrim (Çev.). İstanbul: Anıl.
- Premuzic, T. C., Furnham, A., & Ackerman, P. L. (2006). Ability and Personality Correlates of General Knowledge. *Personality and Individual Differences*, 41, 419-429.
- Raven, J. C. (1960). *Guide to the Standard Progressive Matrices*, London: H. K. Lewis & Co. Ltd.
- Rawlings, D., & Carnie, D. (1989). The Interaction of EPQ Extroversion and WAIS Subtest Performance Under Timed and Un-Timed Conditions. *Personality and Individual Differences*, 10, 453-458.
- Rathus, S. A., & Nevid, J. S. (1989). *Psychology and the Challenges of Life. Adjustment and Growth* (Fourth edition), New York: Holt, Rinehart & Winston.

- Sezgin, N., Baştuğ, G., Karağaç, S. Y., & Yılmaz, B. (2014). Wechsler Yetişkinler İçin Zekâ Ölçeği Gözden Geçirilmiş Formu (WAIS-R) Türkiye Standardizasyonu: Ön Çalışma-1. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 54(1), 451-480.
- Siegman, A. W. (1956). The Effect of Manifest Anxiety on A Concept Formation Task, A Nondirected Learning Task, and On Timed and Untimed Intelligence Tests. *Journal of Consulting Psychology*, 20, 176-178.
- Şahin, N., & Düzen E. (1994). Raven Matrisler Testinin 7-15 Yaşlarında Türkiye Standardizasyonu. *VII Ulusal Psikoloji Kongresi*, İzmir.
- Şahin, N. H., Güler, M., & Basım, H. N. (2009). A Tipi Kişilik Örüntüsünde Bilişsel ve Duygusal Zekânın Stresle Başa Çıkma ve Stres Belirtileri ile İlişkisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(3), 243-254.
- Şemin, R. (1972). *Zekânın Değerlendirilmesi*, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
- Verster, J. M. (1987). Human Cognition and Intelligence Towards an Integrated Theoretical Perspective. Irvine S. H., & Newstead, S. E. (Ed.) *Intelligence and Cognition: Contemporary Frames of Reference*, Dordrecht, NATO ASI Series, 27-139.
- Wolf, M. B., & Ackerman P. L. (2005). Extraversion and Intelligence: A Meta-Analytic Investigation. *Personality and Individual Differences*, 39, 531-542.

SUMMARY

I. Introduction

Objectively and impartially application of cognitive ability measurements that used in personnel selection of organizations, is a vital issue for providing needed appropriate human resources. It is well known that general cognitive ability (GCA) measures covary positively with academic achievement, work performance (Lubinski, 2004) and education duration (Neisser et al., 1996). GCA measurement tests are the most common tool for selecting high performance employee at least cost (Ones et al., 2012, Gatewood et al., 2010; Aamodt, 2015).

However, some findings have been suggested that personality traits influence the measurement of GCA (Moutafi et al., 2003; Furnham et al., 2005; Premuzic et al., 2006). In fact, the relationship between personality traits and GCA is controversial. While some researchers are suggesting that these constructs are different from each other (Eysenck, 1994; De Fruyt et al., 2006), some researchers are asserting that there is a significant relationship between big five personality traits, Jung's personality types and GCA (Moutafi et al., 2003; Furnham et al., 2005; Wolf & Ackerman, 2005; Premuzic et al., 2006). Unlike these personality traits Type-A personality (TAP) trait, which may be related to CGA, has not been investigated yet. Indicators of TAP are seen as impatience, time pressure, irritability, aggressiveness, competitiveness and job focus (Jones & Bright, 2001). There is little evidence about whether there is a relationship between TAP and GCA. For instance in a scarce research about this issue, it is suggested that in post-traumatic stress disorder developed individuals' visual memory and GCA scores predicted TAP. Especially, visual memory was negatively related with TAP (Emdad & Söndergaard, 2005).

If there is a relationship between TAP and GCA, then that will mean the measurement of GCA is biased depending on the certain personality type. So it is an important issue for organizations which use GCA tests for personnel selection

purposes. In this study, whether there is a relationship between TAP and GCA as well as the moderator role of TAP on testing time and GCA scores relationship was investigated.

II. Method

In this research a cross sectional research design was used to analyze the relationship between TAP and GCA and also the moderating role of TAP on GCA testing time and performance scores. The participants of the study were 271 university students. 190 of the participants (70,1%) are females and 80 of them (29,5%) are males. Ages of the participants vary from 17-26 with an average 20,86 (sd=1,87). The assessment instruments used were: Type-A Behavior Scale (Batıgün & Şahin, 2006) and Raven Standard Progressive Matrices Test (Raven, 1960). The statistical analyses were performed with IBM SPSS 22 and AMOS 16 computer programs.

III. Findings

Descriptive statistics and correlation coefficients between research variables in total sample, Type-A group and Type-B group were analyzed. The findings revealed that, there was no relationship between GCA, testing time and TAP in the general sample and Type A group, except a weak relationship between testing time and tests performance (r= ,10 p<0,10) in total sample. But moderate relationships were found between testing time and test score (r =,43, p<0,01) and also between age and test score (r = ,42, p<0,01 in Type B group. Beside relational analyses, causal effects were examined by regression analyses. As seen in table below no significant predictor of GCA test scores were found in total sample and Type-A group. But age and testing time were found significant predictors of GCA test performance in Type-B group.

Table 1. Multiple Regression Analysis Results for Prediction of GCA Scores

Variables	Total Sample (n=271)			Type-A Group (n=48)			Type-B Group (n=47)		
	β	R2	F	β	R2	F	β	R2	F
<i>Step 1</i>		,022	2,86		,028	,584		,194	5,048*
Age	-,112			,170			-,447**		
Gender	,078			,026			-,089		
<i>Step 2</i>		,039	2,513*		,037	,509		,330	6,742***
Age	,066			,171			-,387**		
Gender	-,093			,041			-,095		
Testing Time	,088			,097			,375**		
Type A Personality	-,091			-			-		

*p<0,05, **p<0,01, *** p<.001

IV. Discussion

The main finding of this study is Type-B participants' GCA test performances are positively related to their testing time length. But such a significant relationship was not seen in total sample and Type-A group. It can be said that Type-A personality trait has a moderator role on the relationship between testing time GCA test score. In literature it is commonly accepted that variables based on cognitive speed (e.g. reaction time, examination time) are negatively related to GCA test scores (Neisser et al., 1996), even it is suggested that cognitive process time is best predictor of GCA (Clay et al., 2009). But there has not been any study in the literature focused on cognitive speed-performance relationship in Type-A personality pattern. But there are some research findings such as, anxious (Siegman, 1956) and introvert (Rawlings & Carnie, 1989; Howard & McKillen, 1990) individuals are reported more successful at untimed GCA tests. Also neurotic individuals show same performance as stable individuals in normal conditions but show significantly less performance in stressful conditions (Dobson, 2000).

Depending on the current study findings, it can be suggested that testing time may predict GCA test performance not always in the same way (negative), but in the different ways (positive or neutral) depending on certain personality traits such as Type-A personality. Furthermore it may be suggested that in cases of large number of mental problems are desired to be resolved in a very limited time, Type-B individuals whose GCA potential actually are high enough may show less performance than others. If the purpose of the organization is to measure the GCA potential rather than cognitive speed of individuals, adjusting the testing time limit according to Type-B individuals may produce more fair results.

Although age was a control variable in the research, it found as a significant predictor of GCA in Type-B group. Participants' age range is not so wide to make a generalized comment about age but this finding about decreasing GCA scores by age is consistent with previous research (Raven, 1960; Sezgin et al., 2014). Perhaps age and GCA score relationship maybe highly related to Type-A personality. This topic should be highlighted in future researches.